

Liturgia druhej pôstnej nedele, ktorej malú exegézu vám chcem ponúknuť aj dnes, sa sústreďuje na tajomstvo Krista, milovaného Syna, obetovaného ako čistú a svätú obeť za spásu sveta.

Protagonistom prvého čítania (Gen 22) je patriarcha Abrahám, pozvaný obetovať Bohu „svojho jednorodeného milovaného syna“. Pripomeňme si, že kniha Genesis bola napísaná v období vyhnanstva v Babylone. Obyvatelia Judska boli zúfalí a pýtali sa či Boh zabudol na všetky svoje sľuby. V tejto perspektíve musíme čítať aj príbeh Abraháma a Sára. Neplodnosť bola v kontraste s Božím zaslúbením (Boh Abrahámovi prisľúbil syna a skrze neho potomstvo početné ako hviezdy na nebi), ktorý sa nakoniec naplnil narodením Izáka, «syna úsmevu» (hebr. Jicchak – smiech), no práve v dnešnej pasáži (Genesis 22,1-2.9.10-13.15-18) čítame, že Boh ho o tohto jediného syna žiada.

Boh hovorí Abrahámovi: „Chod' na územie Moria a obetuj ho ako zápalnú obeť na vrchu.“ V Biblii je hora Moria, v prvom rade miestom, kde dostal Abrahám pokyn obetovať svojho syna Izáka. Meno Moria sa často spája s významom «vyvolený/videný Bohom» (zo slovesa ראה, vidieť; יה meno Pánovo). Dá sa tiež interpretovať aj ako «Pán je môj učiteľ/Pán sa stará»; מורה znamená učiteľ. Etymologicky môže mať aj pôvod v slovese ירא «báť sa/mať bázeň pred» alebo מור «uctievať» יה meno Pánovo.

Abrahám zareagoval presne tak, ako na začiatku svojho príbehu, zostal ticho, nič sa nepýtal, a ani nežiadal vysvetlenie, a vyrazil na cestu. Myslel si, že musí obetovať svojho syna ako zápalnú obeť, podľa predstavy božstiev svojej doby. Gestom odhodlanosti a ochoty urobiť čo Boh žiada, Abrahám ukázal, že dôveroval Bohu. Veril, že jeho príbeh sa nemôže zmeniť na zlo, pretože Boh je dobrý. Určite nevedel ako skončí tento príbeh, a čo sa stane, ale bol si istý, že Boh od neho nemôže žiadať nič zlé.

Príbeh o Abrahámovi je teda príbehom viery. Bol schopný vzdať sa svojho zaslúbeného syna len preto, že ho Boh o toto zrieknutie žiadal. Jeho poslanstvo pre nás dnes, by mohlo znieť: *Stále a vo všetkom musíme mať vieru a dôveru v Boha, aj keď sa niekedy zdá, že veci idú proti „zdravému rozumu“, a aj keď nás to niekedy stojí to najcennejšie...*

Skúsenosť Premenenia (Mk 9) hovorí trom učeníkom, to, čo Abrahámovi povedal zážitok z vrchu Moria: Boh sa dáva vidieť, zjavuje kým je, a ukazuje, že víťazí nad smrťou!

Ježišovo premenenie je príbeh, ktorý mal dôležité miesto v živote a učení prvotnej Cirkvi. Svedčia o tom podrobné rozprávania v synoptických evanjeliách (Mt 17,1-9; Lk 8,28-36) a odkaz v druhom Petrovom liste (2Pt 1,16-18).

Jedna z hypotéz, na ktorej sa zhodujú mnohí exegéti je, že ide o akúsi predchuť príbehu veľkonočného zjavenia Krista. V príbehu môžeme rozpoznať tieto prvky: 1) vysoký vrch - mohol by označovať vrch v Galilei, kde sa Zmŕtvychvstalý Pán zjaví svojim učeníkom (Mt 28,16); 2) vo v. 6 by prechod z množného do jednotného čísla mohol znamenať, že pôvodne by sa udalosti zúčastnil iba Peter; 3) kristológiu Syna potvrdzuje to, čo vyjadril sv. Pavol v liste Rimanom (Rim 1,4) a sv. Lukáš v Skutkoch apoštolov (Sk 13,33); 4) časová stopa „po šiestich dňoch“ sa môže vzťahovať na siedmy deň, oslavovaný ako deň vzkriesenia; 5) v. 8 hovorí pravdepodobne o Ježišomom ‘zmiznutí v oblaku’, pričom výraz „nevideli pri sebe nikoho, iba Ježiša“ sa považuje za následný redakčný dodatok.

Časový údaj, o šesť dní (v. 2) môže označovať siedmy deň ako deň zmŕtvychvstania, no môže to byť tiež odkaz na siedmy deň, ako ho poznáme zo Starého Zákona: 'Tu zostúpila na vrch Pánova sláva a oblak ho zahaloval šesť dní. V siedmy deň zavolať z oblaku Mojžiša' (Ex 24,16).

V Markovom evanjeliu máme niekoľko epizód, v ktorých si Ježiš zvolil prítomnosť apoštolov Petra, Jakuba a Jána (Mk 3,16-17 ustanovenie dvanástich; 5,37 vzkriesenie Jairovej dcéry; 9,2 premenenie; 14,33 modlitba v Getsemani). V najdôležitejších chvíľach svojho života chcel aby boli s ním, lebo z nich chcel urobiť svojich autentických svedkov a ohlasovateľov svojho posolstva. Títo traja apoštoli sa objavujú v tomto evanjeliu ako prototyp dvanástich. (medzi dvanástimi hrá hlavnú úlohu Peter, ktorý je 'hovorcom' skupiny: Mk ho spomína dvadsaťštyrikrát).

Grécke sloveso ἀναφέρω (vyviedol ich) znamená priviesť/nabrať/zobrať (Mt 17,1), ale používa sa aj ako náboženský odborný výraz pre prinášanie obetí: obetovať/ prinášať (na oltár): Gn 22,2.13; Mt 4,8; Lk 4,5.

Vysoký vrch bol od nepamäti stotožňovaný s vrchom Tábor. Tento 'vrch svetla', sa nachádza uprostred Markovho evanjelia a rozdeľuje ho na dve časti: prvá rozpráva o dielach a dňoch Mesiáša a druhá časť vykresľuje tvár Božieho Syna. Je to tiež miesto, kde sa odohráva udalosť zjavenia (Ex 24,16-18).

Ježišova premena, ktorá sa odohrala pred očami učeníkov naznačuje, že ide o Božie zjavenie v osobe samotného Ježiša. Táto nebeská premena na transcendentnú nádheru svetla je prolepsiou vzkriesenia a sa nachádza v synoptickej tradícii, v apokalyptickej literatúre a v biblickej tradícii (Ex 34,29).

Žiarivá biela (v. 3) je pre Petra a jeho spoločníkov významným obrazom nebeskej slávy, a práve z tejto udalosti učenci plne chápu, čo sa stane pri Ježišovom zmŕtvychvstaní.

Toto je jediná pasáž v Markovom evanjeliu (v. 4), v ktorej sa stretávame so slovesom ὄφθη (ὀπάω – vidieť). Podľa Marka všetci traja učenci videli Eliáša a Mojžiša ako hovoria s Ježišom. Lukáš dodáva: 'zjavili sa v sláve a hovorili o jeho odchode, ktorý sa mal uskutočniť v Jeruzaleme' (Lk 9,31). Ich prítomnosť vedľa Ježiša bola znakom toho, že je Mesiáš. Toto bol pravdepodobne hlavný cieľ Markovho rozprávania: aby každý vedel, že Ježiš je skutočným poslom Otca.

Eliáš predstavuje prorokov a zakúsil/osobne spoznal Boha na vrchu Horeb, keď sa mu zjavil v šumení ľahkého vetra. Kniha Kráľov opisuje, že je vzatý do neba Bohom bez toho, aby zomrel (2Kr 2,11). Je tiež interpretovaný ako predchodca Krista-Syna človeka (Mt 17,12). Je spomenutý pri otázke o Ježišovej identite (Lk 9,19) a je nepriamo stotožnený s Jánom Krstiteľom (Jn 1,21).

Mojžiš predstavuje zákon, a spoznal Boha na vrchu Sinaj, keď mu dal dosky zákona. Ježiš bol v židovskej tradícii označovaný za «nového Mojžiša»: Keď Mojžiš zostupoval z vrchu - dve tabule zákona mal Mojžiš v rukách, keď zostupoval z vrchu -, Mojžiš nevedel, že mu žiari tvár od rozhovoru, ktorý s ním mal (Ex 34,29).

Evanjelista používa výraz σκηνή, «stan» (v. 5). Tento výraz sa používa buď na označenie príbytku božstva, alebo na zvýraznenie eschatologických súvislostí (Lk 16,9; Zj 21,3; 2Kor 5,1). Možná interpretácia je aj „príbytok“ vyrobený z prepletených konárov, typický pre sviatok stánkov (Lv 23,40-43). Peter, sa možno ešte stále búri proti myšlienke

Kristovho utrpenia, a tak sa pokúša «predĺžiť» túto šťastnú chvíľu. No Ježiš nemôže natrvalo prebývať v nebeskej nádhere, pretože jeho čas ešte nenastal, zatiaľ čo Mojžiš a Eliáš už nemôžu prebývať na zemi.

Pred týmto prejavom Božej Slávy zostávajú učeníci ἐκφοβος (v. 6) užasnutí (preľaknutí). Reakcia neoznačuje obyčajný ľudský strach, ale skôr podčiarkuje nadprirodzený strach/bázeň, ktorý preniká človekom, keď sa ocitne v Božej prítomnosti.

Učeníkov zahalil oblak, z ktorého vychádzal hlas (v. 7). Oblak je znakom prítomnosti Boha a hlas, ktorý vychádza z oblaku, má svoju paralelu s hlasom, s tým počas krstu (Mt 3,17; Mk 1,11; Lk 3,22). Výrazom môj milovaný Syn, je Ježiš predstavený ako eschatologický prorok, nový Mojžiš, teda Mesiáš. Boží príkaz počúvať ho sa vzťahuje na Kristovo učenie a o jeho utrpení.

Po týchto udalostiach sú učeníci opäť sami s Ježišom (v. 8). Matúš dodáva: «A keď zdvihli oči, nevideli nikoho, iba Ježiša» (17,8) a Lukáš, «A kým hlas doznel, ostal Ježiš sám» (9,36).

Ježiš od svojich učeníkov vyžadoval, aby zachovali tajomstvo o tom, čo sa stalo (v. 9), lebo premenenie, mohli pochopiť až po zmŕtvychvstaní (v. 10).

Príbeh premenenia je šikovne pretkaný zlatými niťami jazyka knihy Exodus (hora, oblak, hlas, Mojžiš, nádhera, počúvanie). Novinkou, či prídavkom je tu Petrov nadšený výkrik: dobre je nám tu, lebo je tu krásne! Marek nám rozpráva o momente Ježišovho šťastia, ktorým nakazil svojich nasledovníkov. Je to zážitok krásy, z ktorej plynie úprimná radosť. My si akosi často dávame pozor na to, aby sme veľmi neukazovali radosť, bojíme sa ukázať svetu, že se šťastní. Naopak, Ježiš sa nebojí šťastia, pretože vo všetkom čo robí, kráča smerom k svetlu, k Božej tvári. Cíti sa milovaný a počuje slová Otca, ktoré chceme počuť aj my.

Čas nezastavíme, dni utekajú, všetko je stále v pohybe. Skúsme sa dnes zastaviť na tejto hore, kde je Boh, z ktorého sa môžeme tešiť, s ktorým môžeme byť šťastní. Užívajme si, aj keď iba krátke, ale silné momenty šťastia, radosti, nehy a pohladenia, ktoré nám Boh denne ponúka. A ďakujme mu za tieto chvíle!

A zvlášť keď prežívame momenty krízy, ťažkostí, choroby a problémov, nezabudnime hľadať v 'archívoch našej duše' stopy tohto Svetla, spomienku na chvíle šťastia.

Tak ako Abrahám, vo viere a s vierou, bol ochotný obetovať svojho jediného syna... Tak ako Peter, a jeho dvaja spoločníci, potrebovali svetlo viery, aby mohli prijať Krista, ktorý musel trpieť, aby mohol byť oslávený...

Tak aj my potrebujeme vieru, aby sme dokázali vidieť náš život v Božom svetle...

Prosme dnes o milosť nového videnia vecí, o videnie sveta v inom svetle, v Kristovom svetle, ktoré dáva krídla našej nádeji. A nazabudnime prinášať toto svetlo aj našim bratom a sestrám.